

Socialmedicinsk tidskrift

Redaktion

Ingvar Karlberg, redaktör och ansv. utgivare
Viveca Larsson, redaktionssekreterare

Socialmedicinsk tidskrifts styrelse/nätverk

Peter Allebeck
Kristina Alexandersson
Preben Bendtsen
Kerstin Ekberg
Jan Ekholm
Sven-Olof Isacson
Leif Svanström
Ragnar Westerling

Sjuttonionde årgången nr 6 2002

Det sönderslagna fönstret.

Teorin om "The broken window" erbjuder en förklaring till ökande våld och störningar i samhället. Teorin utvecklades av kriminologerna Kelling och Coles (*Fixing Broken Windows, Touchtone, New York 1996*), som menar att kriminella handlingar beror mer på omständigheterna än på personliga egenskaper. Teorin fick sitt namn från erfarenheten, att när ett hus har ett trasigt fönster som inte lagas, då kommer snart ett andra fönster att vara sönder och sedan kommer vanliga medborgare att bli tjuvar genom att slå sönder resten och bära bort inredningen.

New York polisen är känd för sin "noll-tolerans", som bygger på iden om "The broken window". Det startade med att trasiga bussar och tunnelbanevagnar genast lagades och grafitti avlägsnades, passagerare som slog sönder fick omedelbara och kännbara straff. Resultatet blev minskad förstörelse och halvering av allvarliga brott från 1992 till 1997 (Gladwell. *The tipping point*. Little, Brown&Co, Boston 2002).

Vi ser i vårt samhälle bekräftelser på "The broken window's theory". Ett exempel är de omfattande sjukskrivningarna. Eftersom ingen "lagar det trasiga fönstret" kan hedervärda medborgare "sjukskriva sig" när tillvaron känns tung - utan en strkt medicinsk anledning. Sjukskrivning kan användas som vapen i konflikter på arbetsplatsen och till och med på arbetsmarknaden. Försäkringskassornas låga rehabkompetens, Riksförsäkringsverkets passivitet, läkarnas medverkan och den politiska flatheten inför fenomenet är häpnadsväckande. Samtidigt vet vi att en minimal andel av de långtidssjukskrivna återgår i arbete och att överdödligheten i gruppen är hög. Frågan är om det saknas socialmedicinska analyser eller politiska åtgärder? Mitt svar är klart, det sönderslagna fönstret måste lagas.

Ingvar Karlberg
redaktör